DOI: 10.35774/SF2026.03.061
УДК 336.148:351.712

Віктор РУСІН
кандидат економічних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет, Тернопіль, Україна, viktor.rusin@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4155-1891

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ КАЗНАЧЕЙСЬКОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТА КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Вступ. *У сучасних умовах трансформації системи державних фінансів і дефіциту бюджетних ресурсів особливої актуальності набуває питання підвищення прозорості, оперативності та дієвості процедур контролю за витрачанням публічних коштів. Попри масштабну цифровізацію закупівельних процедур, сфера публічних закупівель залишається однією з найбільш уразливих фінансовими зловживаннями та процедурними порушеннями, що вимагає фундаментального перегляду підходів до казначейського й аудиторського нагляду і контролю. Контроль у сфері публічних закупівель є важливою складовою забезпечення законності, прозорості, ефективності та результативності використання публічних коштів. В умовах значного обсягу бюджетних видатків актуалізується необхідність удосконалення контрольних повноважень та підвищення результативності контрольних заходів.*

Мета *– дослідити науково-практичні засади діяльності Державної казначейської служби України як суб'єкта контролю у сфері публічних закупівель, оцінити ефективність здійснення нею контрольних повноважень, виявити проблемні аспекти їхньої реалізації й обґрунтувати пріоритетні напрями удосконалення і модернізації казначейського контролю.*

Результати*. Систематизовано повноваження основних суб'єктів контролю у сфері публічних закупівель та розмежовано форми контролю за етапами їхнього здійснення. Проаналізовано дані щодо оформлених органами Державної казначейської служби України попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства та застосування заходів впливу у формі зупинення операцій із бюджетними коштами у 2024–2025 рр. Обґрунтовано, що сучасні контрольні повноваження органів ДКСУ у сфері публічних закупівель більш дієві, оскільки реалізуються до та під час здійснення операцій із бюджетними коштами та спрямовані на недопущення використання бюджетних коштів із порушенням норм бюджетного законодавства. Акцентовано на виокремленні та формуванні спеціалізованої публічної аналітичної інформації в системі органів ДКСУ, безпосередньо пов'язаної із публічними закупівлями. Запропоновано систему ключових показників результативності контролю, які доцільно використовувати у сфері публічних закупівель.*

© Віктор Миколайович Русін, 2026

***Висновки**. Казначейський контроль має превентивний характер, однак через відсутність закупівельної деталізації статистики ДКСУ його результативність у сфері закупівель оцінити можна лише опосередковано. Для усунення цього обмеження запропоновано показники результативності й автоматизований обмін даними з Prozorro та іншими контролюючими органами.*

***Ключові слова:** Державна казначейська служба України, публічні закупівлі, казначейський контроль, бюджетні зобов'язання, бюджетні кошти, видатки бюджету, розпорядники та одержувачі бюджетних коштів.*

Табл.: 3, бібл.: 12.

Viktor RUSIN
Ph. D. (Economics), Assoc. Prof., West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine,
viktor.rusin@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-4155-1891

EFFECTIVENESS OF THE STATE TREASURY SERVICE OF UKRAINE AS A CONTROL ENTITY IN THE SPHERE OF PUBLIC PROCUREMENT

***Introduction.** Amid scarce budget resources, transparent and effective control over public spending is increasingly important. Despite digitalization of procurement, this area remains vulnerable to financial abuse and procedural violations.*

***The purpose** of the article is to examine the State Treasury Service of Ukraine (STSU) as a public procurement control body, assess the effectiveness of its powers, identify implementation problems and substantiate priorities for modernizing treasury control.*

***Results**. The powers of the main public procurement control bodies are systematized, and the forms of control are delineated by the stages of their implementation. Analysis of STSU data for 2024–2025 shows that warnings on improper compliance with budget legislation increased by 35.2% (to 64,690) and their value by 29.9% (to UAH 39.8 billion), with over 95% of them issued at the stage of registering commitments. The STSU's powers are substantiated as preventive, since they operate before and during budget transactions and aim to prevent the use of funds in violation of budget legislation. However, published STSU statistics lack a procurement-specific breakdown, so the effectiveness of control can be assessed only indirectly; specialized public procurement analytics are therefore needed. A system of key performance indicators is proposed: the share of procurement contracts returned without registration, the amount of funds protected from improper use in tender procedures and its share in total procurement commitments, the share of violations eliminated before payment, the repeat-violation rate, and the structure of violations by type.*

***Conclusions**. Treasury control is preventive, but since STSU statistics lack procurement-specific breakdown, its effectiveness can be assessed only indirectly. Specialized procurement analytics, performance indicators and automated data exchange with Prozorro and other control bodies are proposed to overcome this limitation.*

***Keywords:** State Treasury Service of Ukraine, public procurement, treasury control, budgetary commitments, budget funds, budget expenditures, spending units and recipients of budget funds.*

JEL Classification: H57, H61,P72, H83, D73.

Постановка проблеми. Система публічних закупівель виступає одним із основних механізмів перерозподілу бюджетних коштів на закупівлю товарів, робіт і послуг, необхідних для виконання функцій держави та місцевого самоврядування. За офіційними оцінками, через електронну систему публічних закупівель щорічно перерозподіляється близько 10–15% валового внутрішнього продукту України, що підтверджує її стратегічне значення для публічних фінансів країни. Саме тому, фінансовий масштаб публічних закупівель обумовлює необхідність функціонування багаторівневої системи державного контролю, яка має забезпечувати не лише виявлення порушень після здійснення операцій, а й запобігання неправомірному та нецільовому використанню бюджетних ресурсів. На сучасному етапі розвитку публічних фінансів в Україні сформовано розгалужену систему органів державного фінансового контролю, провідними суб'єктами якої виступають Рахункова палата України (як орган зовнішнього парламентського аудиту), Державна аудиторська служба України (як центральний орган виконавчої влади у сфері державного фінансового контролю), Антимонопольний комітет України. Водночас особливе місце в цій інституційній архітектурі посідає Державна казначейська служба України. Не будучи за своєю природою суто органом спеціалізованого державного фінансового контролю та виконуючи насамперед завдання з казначейського обслуговування бюджетних коштів, органи ДКСУ наділені специфічними контрольними повноваженнями, які реалізуються безпосередньо у процесі казначейського обслуговування бюджетних коштів. Йдеться про здійснення попереднього та поточного контролю на ключових стадіях бюджетного процесу, зокрема під час реєстрації бюджетних і фінансових зобов'язань розпорядників та одержувачів бюджетних коштів та безпосереднього проведення платежів за цими зобов'язаннями. Такий превентивний контроль є значно результативнішим за наступний (після здійснення платежів), оскільки він спрямований не на констатацію фактів порушень норм бюджетного законодавства після використання бюджетних коштів, а на унеможливлення використання бюджетних коштів з порушенням норм бюджетного законодавства ще до моменту їх перерахування з рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів, відкритих в системі казначейства.

За таких умов виникає необхідність оцінити сучасний стан казначейського контролю у сфері публічних закупівель, визначити його результативність, встановити обмеження наявної системи показників та обґрунтувати напрями його подальшого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику функціонування Державної казначейської служби України та реалізації нею контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів, зокрема у сфері публічних закупівель, досліджували багато українських науковців і практиків. Сучасні тренди комплексної трансформації системи контролю у сфері публічних закупівель розглядали О. Іванова, О. Сидоренко та О. Скабардін [1]. Організаційно-інституційні механізми координації контролюючих суб'єктів проаналізовано Р. Сорокою [2]. Класифікацію видів і методів фінансового нагляду у закупівельній сфері систематизовано О. Кожухівським [3]. Інституційну сутність і функціональний зміст контрольної діяльності Державної казначейської служби України розкрито у дослідженні Н. Виговської та І. Литвинчук [4]. Проблеми ефективності казначейського контролю бюджетних видатків і конкретні напрями його вдосконалення висвітлено в праці С. Ру-

денка та І. Альохіної [5]. Фундаментальні підходи до підвищення прозорості й обґрунтованості використання бюджетних коштів через вдосконалення контролю закупівель обґрунтовано О. Кириленко та О. Жадан [6]. Специфіку казначейського обслуговування в умовах дії правового режиму воєнного стану, функціонування особливих порядків черговості фінансування видатків та напрями післявоєнного відновлення на основі кращих практик узагальнено О. Гордей, О. Новицькою, О. Резніченко та С. Новицькою [7]. Реалії, тенденції та довгострокові перспективи інноваційного розвитку казначейства досліджено Д. Ковалевичем та В. Рошилом [8]. Особливості здійснення фінансового контролю у системі публічних закупівель під впливом правового режиму воєнного стану, а також перспективні напрями його розвитку за умов дії спрощених закупівельних процедур висвітлено у праці О. Подолянчук та О. Кожухівського [9].

Водночас, незважаючи на значну кількість наукових праць, недостатньо дослідженим залишається питання саме ефективності казначейського контролю у сфері публічних закупівель. Значна частина наукових праць зосереджена на загальних питаннях державного фінансового контролю, діяльності саме органів державного фінансового контролю чи органів Державної казначейської служби України або моніторингу публічних закупівель. Недостатньо розробленими залишаються критерії, за якими можна кількісно оцінити ефективність превентивного казначейського контролю та відокремити його результативність від загальних результатів казначейського обслуговування, що зумовлює необхідність окремого дослідження.

Метою статті є комплексне дослідження науково-практичних засад діяльності Державної казначейської служби України як суб'єкта контролю у сфері публічних закупівель, оцінювання ефективності здійснення нею контрольних повноважень, виявлення проблемних аспектів їхньої реалізації й обґрунтування пріоритетних напрямів удосконалення і модернізації казначейського контролю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до "Положення про Державну казначейську службу України", затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215 Державна казначейська служба України є центральним органом виконавчої влади, основним завданням якої є реалізація державної політики у сферах казначейського обслуговування бюджетних коштів. Проте особливість діяльності Державної казначейської служби України як суб'єкта контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів полягає в тому, що її контрольна функція не існує відокремлено від основної діяльності, а безпосередньо інтегрована в процес казначейського обслуговування бюджетів. Водночас першочергово необхідно чітко розмежовувати функції різних суб'єктів контролю у сфері публічних закупівель (табл. 1).

Таке розмежування повноважень суб'єктів контролю у сфері публічних закупівель свідчить про те, що ефективність системи контролю залежить не лише від діяльності окремого органу, а й від узгодженості дій усіх її суб'єктів. Подана у табл. 1 інформація демонструє, що ДКСУ виступає фактично єдиним органом публічної влади, спроможним вчасно перешкодити незаконному використанню бюджетних коштів.

Казначейське обслуговування бюджетних коштів, згідно зі статтею 43 Бюджетного кодексу України, передбачає контроль реєстрації взятих бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів та здійснення ними платежів за цими зобов'язаннями [10].

Таблиця 1

Повноваження суб'єктів контролю у сфері публічних закупівель*

Суб'єкт контролю	Об'єкт контролю	Форма контролю	Основні повноваження	Заходи реагування
Державна аудиторська служба України (ДАСУ)	Діяльність замовника на всіх етапах публічних закупівель	Попередній, поточний, наступний	Моніторинг закупівель, перевірки закупівель, інспектування (ревізії), державний фінансовий аудит	Висновок з вимогою усунути порушення, заходи реагування (складання протоколів про адміністративні правопорушення), передача матеріалів правоохоронним органам
Рахункова палата	Використання коштів державного бюджету на здійснення публічних закупівель, законність, доцільність, економність та продуктивність ухвалених замовником управлінських рішень	Наступний	Зовнішній фінансовий контроль (аудит) законності й ефективності використання бюджетних коштів	Рішення, рекомендації, звернення до органів влади
Державна казначейська служба України (ДКСУ)	Документи замовника щодо взяття зобов'язань: річний план закупівель, договір про закупівлю, звіт про результати процедури, первинні підтвердні документи (накладні, акти наданих послуг/виконаних робіт), платіжні інструкції	Попередній, поточний	Перевірка наявності документів, зокрема шляхом їх перегляду в електронній системі закупівель під час реєстрації зобов'язань і здійснення платежів (перевірка наявності закупівлі в річному плані закупівель та відповідності договору звіту в електронній системі закупівель, контроль відповідності зобов'язань відкритим асигнуванням та кошторисним призначенням)	Відмова в реєстрації зобов'язання чи проведенні платежу; оформлення попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства; зупинення операцій з бюджетними коштами; повідомлення контролюючих органів
Антимонопольний комітет України (АМКУ)	Рішення, дії та бездіяльність замовника, умови тендерної документації, кваліфікаційні вимоги, процедура оцінки та відхилення/визначення переможця (до моменту укладення договору)	Поточний	Розгляд скарг на дії замовника, прийняття обов'язкових до виконання рішень, контроль за конкуренцією, виявлення змов і антиконкурентних узгоджених дій учасників процедур закупівель	Зупинення процедури; скасування рішень; штрафи
Міністерство економіки та довкілля України (уповноважений орган)	Система публічних закупівель загалом, електронна система закупівель Prozorro	Організаційно-методичне забезпеченння	Формування державної політики у сфері закупівель, забезпечення функціонування електронної системи Prozorro, методологічні рекомендації; координація	Безпосередніх санкцій не застосовує
Громадськість	Відкриті дані про закупівлі, процедури й договори замовників	Поточний, наступний	Моніторинг відкритих даних, DOZORRO, оскарження	Моніторинг даних у Prozorro, ініціювання перевірок
Правоохоронні органи	Дії посадових осіб, замовників і учасників, що містять ознаки кримінального правопорушення	Наступний	Розслідування кримінальних правопорушень у закупівлях	Кримінальне провадження

*Складено автором.

Реєстрацію та облік бюджетних зобов'язань органи Казначейства здійснюють відповідно до "Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України", затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 р. № 309. Водночас у сфері публічних закупівель зазначений механізм безпосередньо корелює з вимогами Закону України "Про публічні закупівлі" від

25.12.2015 р. № 922-VIII, що зумовлює здійснення контролю на етапі реєстрації договорів та підтвердних документів.

За роз'ясненням ДКСУ [11], попередній контроль на етапі реєстрації зобов'язань охоплює шість напрямів перевірки: наявність бюджетних асигнувань за кошторисом; наявність документів, що підтверджують факт узяття зобов'язання; відповідність напряму витрачання коштів асигнуванню та паспорту бюджетної програми; наявність документів щодо закупівлі згідно із законодавством у цій сфері; дотримання бюджетних повноважень і обмежень; повноту й правильність оформлення документів. Орган ДКСУ до здійснення оплати за договором про закупівлю шляхом перегляду в електронній системі закупівель перевіряє наявність річного плану закупівель та включення до нього відповідних видатків, звіту про результати проведення процедури закупівлі, що підтверджує проведення процедури закупівлі, за результатами якої укладено договір про закупівлю та наявність договору про закупівлю [11].

У разі виявлення порушень норм бюджетного законодавства Казначейство застосовує заходи впливу до порушників, визначені статтями 117–118 Бюджетного кодексу України, зокрема: попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства, зупинення операцій з бюджетними коштами [10]. Саме попередження є основним інструментом, який Казначейство застосовує та щодо якого оприлюднює статистичну інформацію.

Оскільки попередній контроль на етапі реєстрації зобов'язань є головним етапом впливу Казначейства на контроль за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів, проаналізуємо результати оформлених органами ДКСУ попереджень про неналежне виконання норм бюджетного законодавства за 2024–2025 рр. (табл. 2).

Аналіз практичної реалізації контрольних повноважень органами Державної казначейської служби України засвідчує високу інтенсивність застосування превентивних заходів впливу на стадіях взяття зобов'язань та здійснення платежів. Згідно з даними табл. 2 загальна кількість оформлених попереджень збільшилася з 47832 у 2024 р. до 64690 у 2025 р., тобто на 16858 одиниць (на

Таблиця 2

Динаміка та структура оформлених органами ДКСУ попереджень про неналежне виконання норм бюджетного законодавства за 2024–2025 рр.*

Попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства	2024 р		2025 р	
	Кількість	Сума, млн грн	Кількість	Сума, млн грн
у процесі взяття або реєстрації зобов'язань, фінансових зобов'язань, у тому числі:	46 537	29 601,4	63 784	37 915,1
державний бюджет	6 920	11 012,4	8 861	19 611,2
місцеві бюджети	39 617	18 589,0	54 923	18 303,9
при прийнятті до виконання платіжних інструкцій, у тому числі:	1 295	1 027,1	906	1 870,2
державний бюджет	227	646,6	197	1 697,3
місцеві бюджети	1 068	380,5	709	172,9
Разом	47 832	30 628,5	64 690	39 785,3

*Складено на основі [12].

35,2%). Сума операцій, за якими їх оформлено, зросла з 30628,5 до 39785,3 млн грн або на 9156,8 млн грн (на 29,9%).

Переважна більшість попереджень припадає на етап взяття або реєстрації зобов'язань і фінансових зобов'язань, тобто на попередній контроль. Їхня частка в загальній кількості становила 97,3% у 2024 р. і 98,6% у 2025 р., а за сумою – 96,6% і 95,3% відповідно. Кількість таких попереджень зросла з 46537 до 63784 (на 37,1%), а їхня сума – з 29601,4 до 37915,1 млн грн (на 28,1%). Отже, саме попередній контроль є основним механізмом запобігання порушенням норм бюджетного законодавства. На етапі прийняття до виконання платіжних інструкцій (поточний контроль) кількість попереджень зменшилася з 1295 до 906 (на 30,0%), тоді як їхня сума зросла з 1027,1 до 1870,2 млн грн (на 82,1%). Тобто порушень на етапі платежів стало менше, але вони стали суттєвішими за обсягом коштів.

На етапі реєстрації зобов'язань за кількістю попереджень переважають місцеві бюджети: 85,1% у 2024 р. і 86,1% у 2025 р. Їхня кількість зросла з 39617 до 54923 (на 38,6%), а сума майже не змінилася: 18589,0 і 18303,9 млн грн (зменшення на 1,5%). За державним бюджетом кількість попереджень при взятті зобов'язань зросла помірніше (з 6920 до 8861, на 28,0%), а сума збільшилася з 11012,4 до 19611,2 млн грн (на 78,1%). Частка державного бюджету в загальній сумі попереджень на етапі реєстрації зобов'язань зросла з 37,2% у 2024 р. до 51,7% у 2025 р., тож у 2025 р. за вартісним обсягом він випередив місцеві бюджети.

На етапі платежів з державного бюджету кількість попереджень скоротилася з 227 до 197 (на 13,2%), але їхня сума зросла з 646,6 до 1697,3 млн грн (у 2,6 раза). Щодо місцевих, то зменшилися і кількість (з 1068 до 709, на 33,6%), і сума (з 380,5 до 172,9 млн грн, на 54,6%).

Таким чином, можемо стверджувати, що основне навантаження ДКСУ лягає на попередній контроль: на етап реєстрації зобов'язань припадає понад 95% попереджень як за кількістю, так і за сумою. За кількістю переважають місцеві бюджети, а за вартісним обсягом у 2025 р. домінує державний бюджет. Скорочення кількості попереджень на етапі платежів може свідчити про те, що порушення дедалі частіше усуваються ще до проведення платежів.

Застосування заходів впливу відповідно до статті 117 Бюджетного кодексу України є дієвим інструментом примусу та припинення виявлених порушень у системі виконання бюджетів. Згідно з даними табл. 3, механізм зупинення операцій із бюджетними коштами реалізується органами Державної казначейської служби України через двоетапну або взаємопов'язану процедуру: первинну фіксацію факту порушення шляхом складання протоколу та безпосереднє застосування санкції у формі видання розпорядження про зупинення операцій.

Дані табл. 3 свідчать, що в 2025 р. органи ДКСУ застосовували заходи впливу у формі зупинення операцій із бюджетними коштами частіше, ніж у 2024 р., а їхня структура змінилася. Загальна кількість заходів зросла з 3619 до 3875, тобто на 256 одиниць (на 7,1%). Це зростання забезпечили протоколи, а кількість розпоряджень зменшилася. Кількість протоколів збільшилася з 2133 до 2492 (на 359 або 16,8%), а розпоряджень скоротилася з 1486 до 1383 (на 103 або 6,9%). За державним бюджетом кількість протоколів зменшилася з 878 до 685 (на 193 або 22,0%). За місцевими бюджетами вона зросла з 1255 до 1807 (на 552 або 44,0%). Тому частка місцевих бюджетів у протоколах збільшилася з 58,8% до 72,5%, і саме вони забезпечили зростання цього показника. За державним бюджетом кількість розпоряджень скоротилася з 1013 до 877 (на 136 або 13,4%). За місцевими бюджетами

Таблиця 3

Динаміка застосування органами ДКСУ заходів впливу у формі зупинення операцій з бюджетними коштами за 2024–2025 рр.*

Вид заходу впливу	2024 р.	2025 р.
Протокол, у тому числі:	2133	2492
державний бюджет	878	685
місцеві бюджети	1255	1807
Розпорядження, у тому числі:	1486	1383
державний бюджет	*1013*	*877*
місцеві бюджети	*473*	*506*

*Складено на основі [12].

вона дещо зросла – з 473 до 506 (на 33 або 7,0%). Державний бюджет і надалі переважає в цьому виді заходів, хоча його частка зменшилася з 68,2% до 63,4%.

Таким чином, у 2025 р. заходи впливу ДКСУ у формі зупинення операцій із бюджетними коштами зосередилися на місцевих бюджетах, а за державним бюджетом їх стало менше. Таке зіставлення дає змогу припустити, що збільшення кількості виявлених порушень на місцевому рівні супроводжується частішим застосуванням заходів впливу. Інструментарій зупинення операцій послідовно виконує функцію оперативного впливу, де складання протоколу виступає механізмом дисциплінування розпорядників, а видання розпорядження – крайнім заходом контролю у разі неможливості оперативного виправлення допущених порушень бюджетного законодавства.

Зазначимо, що однією з найбільш суттєвих проблем оцінювання ефективності Казначейства у сфері контролю публічних закупівель є недостатня деталізація публічної інформації. Наведені аналітичні дані органів ДКСУ не дають змоги встановити, яка частина цих виявлених порушень норм бюджетного законодавства на етапах реєстрації бюджетних зобов'язань та при прийнятті до виконання платіжних інструкцій, а також застосування заходів впливу у вигляді зупинення операцій безпосередньо стосувалася публічних закупівель. Це істотно обмежує можливості повноцінно оцінити ефективність реалізації повноважень органів Казначейства саме як суб'єкта контролю у сфері публічних закупівель. Таким чином, держава, володіючи значним обсягом інформації про результати казначейського контролю за цільовим та ефективним використанням бюджетних коштів, не має можливості виокремити наступну інформацію: скільки операцій у сфері публічних закупівель загалом було перевірено; скільки договорів під час реєстрації бюджетних зобов'язань було повернуто та не зареєстровано; яка сума бюджетних коштів була попереджена від неправомірного використання саме у сфері закупівель; які типи порушень у сфері публічних закупівель є найбільш поширеними; яка частина порушень була усунена розпорядниками до проведення платежу; яка кількість порушень була повторно зафіксована. Вважаємо, що саме виокремлення інформації щодо контролю у сфері публічних закупівель необхідно розглядати як один із ключових резервів підвищення ефективності казначейського контролю у сфері публічних закупівель.

Підвищення ефективності контрольної діяльності Казначейства має полягати не в розширенні каральних функцій чи дублюванні повноважень ДАСУ та Рахункової палати, а в побудові цифрової інтеграції між суб'єктами контролю у сфері публічних за-

купівель. Так, Держаудитслужба здійснює державний фінансовий контроль та моніторинг закупівель, тоді як Казначейство контролює бюджетні зобов'язання та платежі. Систематизовані дані ДКСУ про відмови в реєстрації зобов'язань чи виконанні платіжних інструкції, зупинення операцій із бюджетними коштами мають автоматично потрапляти до систем органів державного аудиту (ДАСУ, Рахункової палати), що давало б змогу будувати ризик-орієнтовані плани перевірок, спираючись на реальні проблемні місця тих розпорядників бюджетних коштів, які систематично порушують вимоги норм бюджетного законодавства. Тому доцільно створити механізм взаємного використання результатів контролю. Таким чином, превентивний контроль Казначейства зможе доповнювати наступний контроль інших органів, а не конкурувати з ними.

Висновки. Проведене дослідження теоретико-методичних і практичних засад функціонування Державної казначейської служби України як суб'єкта контролю у сфері публічних закупівель дає підстави стверджувати, що в загальній системі суб'єктів контролю у сфері публічних закупівель на неї покладаються специфічні повноваження. На відміну від органів спеціалізованого державного контролю, які в основному проводять контроль після здійснення операцій із бюджетними коштами, контрольні повноваження органів Державної казначейської служби України інтегровані в щоденні процеси казначейського обслуговування бюджетних коштів. Казначейство спроможне забезпечити попередній і поточний контроль на стадіях реєстрації бюджетних зобов'язань і безпосереднього під час проведення видатків, унеможливлюючи при цьому нецільове та неефективне використання бюджетних ресурсів ще до їхнього списання з єдиного казначейського рахунку.

Аналіз динаміки застосування органами ДКСУ заходів впливу до порушників бюджетного законодавства за 2024–2025 рр. показав зростання інтенсивності цього контролю. Кількість попереджень збільшилася на 35,2% (з 47832 до 64690), а сума відповідних операцій – на 29,9% (з 30,6 до 39,8 млрд грн). При цьому понад 95% попереджень за кількістю і за сумою припадає на етап реєстрації бюджетних зобов'язань, тож основний контрольний вплив формується саме під час здійснення попереднього контролю. На етапі проведення платежів, під час здійснення поточного контролю, попереджень стало менше на 30,0%, проте їхня сума зросла на 82,1%. Водночас зазначимо, що оприлюднені аналітичні дані щодо діяльності органів ДКСУ у сфері реалізації контрольних повноважень не виокремлюють порушення, які пов'язані саме із публічними закупівлями. Тому наведені показники характеризують контроль за дотриманням бюджетного законодавства загалом, а результативність казначейського контролю у сфері публічних закупівель можна оцінити лише опосередковано.

Незрозуміло, яка частина виявлених порушень стосується саме публічних закупівель товарів, робіт і послуг, а яка пов'язана з іншими видатками, як-от оплатою праці чи соціальними виплатами. Через це неможливо встановити, скільки закупівельних договорів було перевірено, скільки з них повернуто без реєстрації, на яку суму запобігнуто неправомірному використанню бджетних коштів саме за процедурами закупівель, які порушення трапляються найчастіше, яку частку порушень розпорядники усунули до проведення платежу і скільки разів вони повторювалися. Тому запровадження окремого закупівельного розрізу аналітичних статистичних даних та відповідних показників результативності контролю у сфері публічних закупівель, зокрема кількості повернених закупівельних договорів і обсягу упереджених коштів за тен-

дерними процедурами, є необхідною передумовою повноцінної оцінки та подальшого вдосконалення казначейського контролю.

Перспективними напрямами підвищення ефективності казначейського контролю є запровадження системи показників результативності контролю у сфері закупівель, зокрема частки закупівельних договорів, повернених без реєстрації, у загальній кількості поданих на реєстрацію; обсягу упереджених коштів за тендерними процедурами та його частки в загальній сумі зобов'язань за закупівлями; частки порушень, усунених розпорядниками до проведення платежу; рівня повторюваності порушень (частки розпорядників, які допускали їх повторно); структури порушень за типами (відсутність витрат у річному плані закупівель, невідповідність договору звіту про результати процедури, перевищення асигнувань тощо).

Список використаних джерел

1. Іванова О. Ю., Сидоренко О. М., Скабардін О. В. Сучасні тенденції реформування державного фінансового контролю сфери публічних закупівель. Бізнес Інформ. 2024. № 10. С. 370–378. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-370-378.

2. Сорока Р. С. Організація державного фінансового контролю у сфері закупівель. Проблеми економіки. 2025. № 2. С. 196–203. https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-2-196-203.

3. Кожухівський О. Фінансовий контроль у сфері публічних закупівель: основні види та методи. Актуальні проблеми економіки. 2024. № 8. С. 270–281. https://doi.org10.32752/1993-6788-2024-1-278-270-281.

4. Виговська Н. Г., Литвинчук І. В. Контрольні функції Державної казначейської служби України. Ефективна економіка. 2025. № 3. http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.14.

5. Руденко С. В. Альохіна І. С. Казначейський контроль видатків бюджету в Україні: стан та напрями удосконалення. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5, No 2. С. 40–46. https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-2-5.

6. Кириленко О., Жадан О. Підвищення прозорості та обґрунтованості використання бюджетних коштів. Світ фінансів. 2021. № 3. С. 62–76. https://doi.org/10.35774/sf2021.03.023.

7. Гордей О. Д., Новицька О. В., Резніченко О. В., Новицька С. В. Казначейське обслуговування в умовах воєнного стану та відновлення на засадах кращих практик. Трансформаційна економіка. 2025. № 4. С. 54–59. https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-13-9.

8. Ковалевич Д., Рошило В. Реалії та перспективи розвитку системи казначейства України. Фінанси і кредит. 2022. Вип. II. С. 66–78. http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-2.86.05.

9. Подолянчук О. А., Кожухівський О. О. Фінансовий контроль у системі публічних закупівель: сучасний стан та напрями розвитку під час воєнного стану. Економіка та суспільство. 2025. № 80. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-168.

10. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text.

11. Щодо контролю за дотриманням бюджетного законодавства у сфері закупівель : Лист Державної казначейської служби України від 11.12.2019 № 24-10-08/21940. URL : https://infobox.prozorro.org/news-mert/list-dksu-shchodo-kontrolyu-za-dotrimannyam-byudzhetnogo-zakonodavstva-u-sferi-zakupivel.

12. Інформація щодо наданих органами Казначейства розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства та про зупинення операцій з бюджетними коштами за 2024–2025 рр. URL : https://www.treasury.gov.ua/timeline?category_id=6&type=posts.

References

1. Ivanova, O. Yu., Sydorenko, O. M., Skabardin, O. V. (2024). Suchasni tendentsii reformuvannia derzhavnoho finansovoho kontroliu sfery publichnykh

zakupivel [Modern trends in reforming state financial control in the sphere of public procurement]. Biznes Inform – Business Inform, 10, 370–378. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-10-370-378.

2. Soroka, R. S. (2025). Orhanizatsiia derzhavnoho finansovoho kontroliu u sferi zakupivel [Organization of state financial control in the sphere of procurement]. Problemy ekonomiky – The Problems of Economy, 2, 196–203. https://doi.org/10.32983/2222-0712-2025-2-196-203.

3. Kozhukhivskyi, O. (2024). Finansovyi kontrol u sferi publichnykh zakupivel: osnovni vydy ta metody [Financial control in the sphere of public procurement: Main types and methods]. Aktualni problemy ekonomiky – Actual Problems of Economics, 8, 270–281. https://doi.org10.32752/1993-6788-2024-1-278-270-281.

4. Vyhovska, N. H., Lytvynchuk, I. V. (2025). Kontrolni funktsii Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy [Control functions of the State Treasury Service of Ukraine]. Efektyvna ekonomika – Efficient Economy, 3. http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.14.

5. Rudenko, S. V., & Alokhina, I. S. (2020). Kaznacheiskyi kontrol vydatkiv biudzhetu v Ukraini: stan ta napriamy udoskonalennia [Treasury control of budget expenditures in Ukraine: State and directions for improvement]. Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky – Ukrainian Journal of Applied Economics, 52, 40–46. https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-2-5.

6. Kyrylenko, O., Zhadan, O. (2021). Pidvyshchennia prozorosti ta obgruntovanosti vykorystannia biudzhetnykh koshtiv [Enhancing the transparency and validity of the use of budget funds]. Svit finansiv – World of Finance, 3, 62–76. https://doi.org/10.35774/sf2021.03.023.

7. Hordei, O. D., Novytska, O. V., Reznichenko, O. V., Novytska, S. V. (2025). Kaznacheiske obsluhovuvannia v umovakh voiennoho stanu ta vidnovlennia na zasadakh krashchykh praktyk [Treasury services under martial law and recovery based on best practices]. Transformatsiina ekonomika – Transformational Economics, 4, 54–59. https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-13-9.

8. Kovalevych, D., Roshylo, V. (2022). Realii ta perspektyvy rozvytku systemy kaznacheistva Ukrainy [Realities and prospects of development of the treasury system of Ukraine]. Finansy i kredyt – Finance and Credit, II, 66–78. http://doi.org/10.34025/2310-8185-2022-2.86.05.

9. Podolianchuk, O. A., Kozhukhivskyi, O. O. (2025). Finansovyi kontrol u systemi publichnykh zakupivel: suchasnyi stan ta napriamy rozvytku pid chas voiennoho stanu [Financial control in the public procurement system: Current state and development directions during martial law]. Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society, 80. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-80-168.

10. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy. Zakon Ukrainy vid 08.07.2010 r. № 2456-VI [Budget Code of Ukraine. Law of Ukraine]. (2010, July, 8). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text.

11. Shchodo kontroliu za dotrymanniam biudzhetnoho zakonodavstva u sferi zakupivel. Lyst Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy vid 11.12.2019 № 24-10-08/21940 [Regarding control over compliance with budget legislation in the sphere of procurement. Letter of the State Treasury Service of Ukraine]. (2019, December, 11). Available at: https://infobox.prozorro.org/news-mert/list-dksu-shchodo-kontrolyu-za-dotrimannyam-byudzhetnogo-zakonodavstva-u-sferi-zakupivel.

12. State Treasury Service of Ukraine. (2025). Informatsiia shchodo nadanykh orhanamy Kaznacheistva rozporiadnykam (oderzhuvacham) biudzhetnykh koshtiv poperedzhen pro nenalezhne vykonannia biudzhetnoho zakonodavstva ta pro zupynennia operatsii z biudzhetnymy koshtamy za 2024–2025 rr. [Information on warnings issued by the Treasury bodies to spending units (recipients) of budget funds regarding improper execution of budget legislation and suspension of operations with budget funds for 2024–2025]. Official web portal of the State Treasury Service of Ukraine. Available at: https://www.treasury.gov.ua/timeline?category_id=6&type=posts.